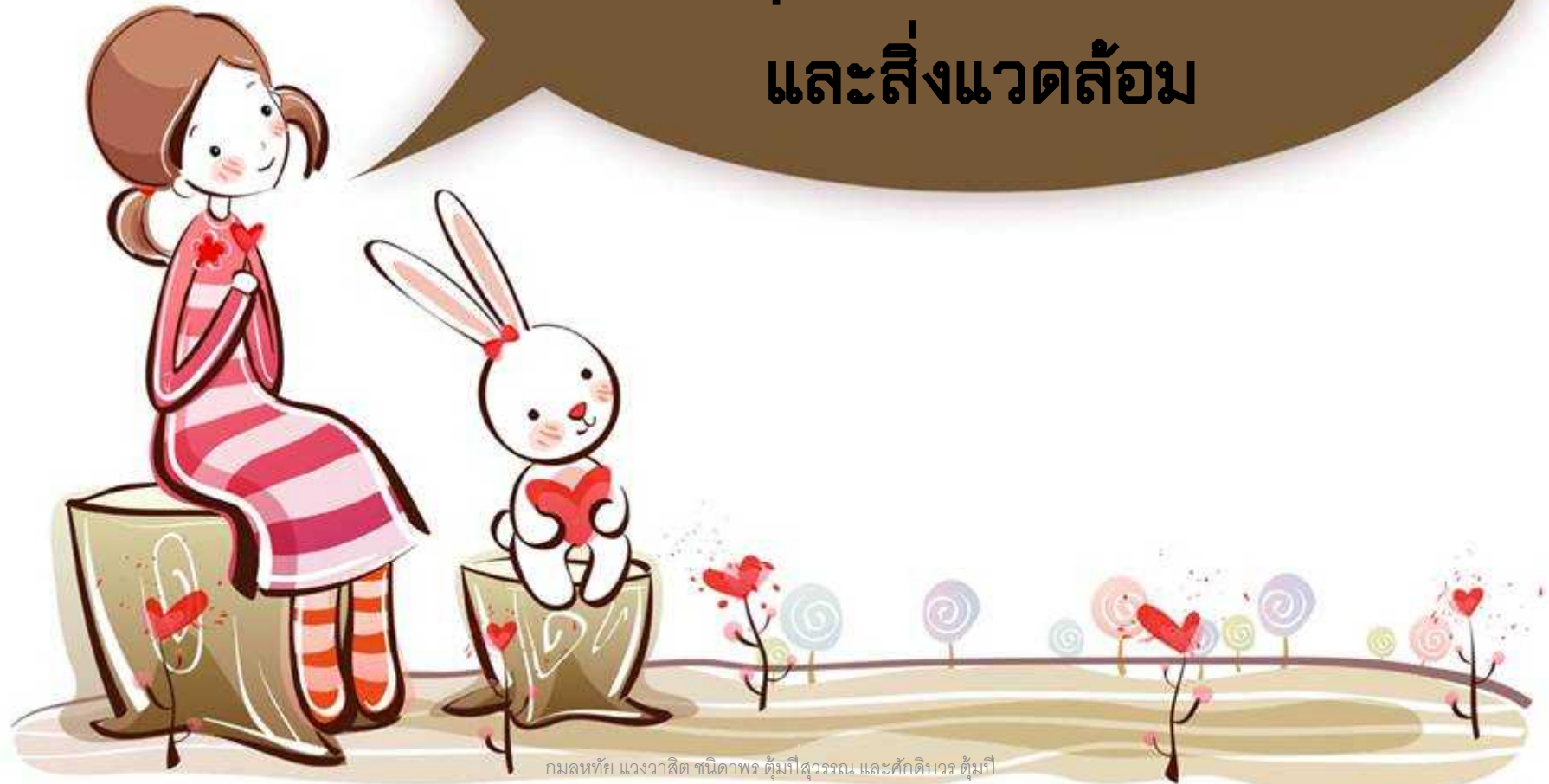

บทที่ 10

การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
ในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม

กมลหทัย แวงวาสิต ชนิดาพร ตุ่มปีสุวรรณ และศักดิบวร ตุ่มปี
สุวรรณ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

เนื้อหา

การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการ
อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่มีชีวิต และ
ทรัพยากรธรรมชาติที่มีชีวิต

แนวคิด

การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติในแบบดั้งเดิมของชาวบ้าน
ในอดีต ซึ่งมีหลายประเพณี หรือพิธีการที่
สามารถอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติได้ การ
ประยุกต์ปรับเปลี่ยนภูมิปัญญาชาวบ้านเพื่อให้
สามารถใช้งานได้ดีมากขึ้น และการคงไว้ซึ่ง
ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการอนุรักษ์
ทรัพยากรธรรมชาติ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้นิสิตมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. เพื่อให้นิสิตสามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต

การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ที่ไม่มีชีวิต ได้แก่ ทรัพยากรดิน และน้ำ

กมลหทัย แวงวาสิต ชนิดาพร ตุ่มปีสุวรรณ และศักดิบวร ตุ่มปี
สุวรรณ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรดิน

การทำนาแบบขั้นบันได

ชาวนาทำนาแบบขั้นบันไดตามความเชื่อที่สืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษ มา 100-200 ปี โดยถือเป็นแบบแผนที่ปฏิบัติสืบทอดกันมา

นาแบบขั้นบันไดนิยมใช้อย่างกว้างขวางในแถบภูเขา เพื่อป้องกันการพังทลายของดินโดยการสร้างคันดินหรือหินขวางความลาดชันของพื้นที่

การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรดิน

การทำนาแบบขั้นบันได

ทำโดย นางสาวศศิธร งามบุญเรือง และศศิธร บวรคุ้มภัย
สุวรรณ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การทำนาแบบจั้นบันได

ประโยชน์

- ช่วยอนุรักษ์ดินตามภูมิประเทศที่มีความลาดเอียง เป็นการลดความเร็วของน้ำที่ไหลบ่าทำให้การสูญเสียน้ำดินน้อยลง ป้องกันการเกิดร่องช่วยให้ดินเก็บความชื้นได้ดี

การทำนาแบบจั้นบันได หากน้ำไหลบ่าแรงคั่นดินจะพังทลายได้คั่นดินไม่แน่นหรืออาจมีรูที่เกิดจากแมลง จึงต้องหมั่นดูแลปิดรูที่เกิดขึ้น และเสริมความแข็งแรงโดยการปล่อยหญ้าเต็บโตเพื่อช่วยยึดดิน หรือเสริมด้วยหินหรือปูน

การทำนาแบบขั้นบันได

การทำนาแบบขั้นบันไดช่วยให้ผลิตข้าวต่อไร่สูงขึ้น เพราะช่วยไม่ให้น้ำขังอยู่ในพื้นที่นามากเกินไป ลดการเน่าตายของต้นข้าว

ข้อจำกัด คือ ความลาดเอียงของพื้นที่ เหมาะกับพื้นที่ที่มีความลาดชันปานกลางประมาณร้อยละ 15-25 และมีปริมาณน้ำฝนมากกว่า 650 มิลลิเมตรต่อปี จึงจะได้ผลผลิตดี

การปลูกพืชหมุนเวียน

การปลูกพืชหมุนเวียนเป็นการตอบสนองความจำเป็นในการผลิตเพื่อบริโภค เพื่อการตลาด เพื่อช่วยป้องกันการระบาดของโรคพืช และเพื่อคืนความสมบูรณ์ให้ดิน หลังจากเก็บเกี่ยวเกษตรกรจะปลูกพืชไร่ เช่น แตงโม ถั่วเหลือง ถั่วเขียว ข้าวโพดหรือผักต่าง ๆ สลับสับเปลี่ยนกันไป

กมลหทัย แวงวาสิศ ชนิดลพจร ต้นปีสุวรรณ และศักดิ์บวร ต้นปี
สุวรรณ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การปลูกพืชหมุนเวียน

การปลูกพืชหมุนเวียนได้รับการยอมรับจากเกษตรกรเองเนื่องจากประสพการณ์และการสังเกตของตัวเกษตรกรเองที่พบว่าหลังจากปลูกพืชตระกูลถั่วดินมีความอุดมสมบูรณ์ขึ้น โดยมีสีดำนํ้ามากขึ้น ไม่จับเป็นก้อนและมีไส้เดือนดินมากขึ้น และยังพบว่าผลผลิตข้าวหลังจากปลูกถั่วเขียวจะสูงกว่าหลังจากปลูกถั่วเหลือง จึงเป็นข้อมูลที่ถ่ายทอดต่อ ๆ กันมา

ถั่วเขียวคือพืชบำรุงดินปุ๋ยราคาถูก ดิน เป็นสิ่งสำคัญที่สุดของการเพาะปลูก ถ้าดินอุดมสมบูรณ์ พืชที่ปลูกจะมีผลผลิตสูง แต่ถ้าดินไม่อุดมสมบูรณ์ สภาพที่ผลผลิตต่ำ หรือ "ต้นแห้งเหี่ยว เเฉา แคระแกน" จะปรากฏโดยทั่ว จึงขอให้มาร่วมกันบำรุงรักษาดิน โดยการปลูกถั่วเขียว ถั่วลิสง

พืชตระกูลถั่วนอกจากจะเป็นพืชบำรุงดินแล้ว ยังให้ผลผลิตที่ใช้บริโภคเป็นอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ คือ มีโปรตีนสูง

กมลหทัย แวงวาสิต ชนิดาพร ตุ่มปีสุวรรณ และศักดิ์บวร ตุ่มปี
สุวรรณ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การปล่อยหญ้าช่วยยึดดินนา

การปล่อยหญ้าให้เจริญเติบโตเพื่อช่วยยึดดินนนานับเป็นภูมิปัญญาที่ถือว่าง่ายและไม่ต้องลงทุน โดยเกษตรกรจะปล่อยให้หญ้าขึ้นเองตามธรรมชาติบนคันนา เพื่อช่วยยึดดินนาให้แข็งแรงไม่ให้พังทลายได้ง่ายเมื่อน้ำไหลบ่ารุนแรง หญ้าช่วยให้ดินอุ้มน้ำและยึดหน้าดินไว้ไม่ให้ถูกชะไปตามกระแสน้ำ

การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำ การสืบชะตาแม่น้ำ

เมื่อแม่น้ำเปลี่ยนแปลง เช่น น้ำแห้ง น้ำแล้ง หรือปลาลดลง ชาวบ้าน
จะจัดพิธีสืบชะตาให้กับแม่น้ำ เพื่อเป็นการต่ออายุให้ยืนยาวออกไป

(ที่มา: <http://www.vc-tech.com/index.php?lay=show&ac=article&id>)

กมลหทัย แวงวาสิต ชนิดาพร ตุ่มปีสุวรรณ และศักดิบวร ตุ่มปี
สุวรรณ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ชาวบ้านในภาคเหนือจัดพิธีสืบชะตาให้กับแม่น้ำเพื่อต่ออายุ และความเป็นสิริมงคลจะได้เกิดขึ้นกับแม่น้ำรวมทั้งผู้คนในชุมชน

การสืบชะตาให้กับแม่น้ำเป็นการแสดงความศรัทธา ความเคารพ และการร่วมกันแสดงออกถึงความห่วงใยต่อแม่น้ำ ถือว่าเป็นการต่ออายุให้ยืนยาวขึ้น และเป็นการขอขมาต่อแม่น้ำ สายน้ำ และเป็นการกระตุ้นเตือนให้คนที่อาศัยอยู่บริเวณแม่น้ำมีจิตสำนึกช่วยกันรักษาสายน้ำให้ยืนยาวอย่างยั่งยืน

พิธีสืบชะตาแม่น้ำประยุกต์มาจากพิธีสืบชะตาคนและสืบชะตา
หมู่บ้าน มีความสำคัญดังนี้

1. ก่อให้เกิดความร่วมมือ ความสามัคคี และช่วยเหลือ
เกื้อกูลกันภายในชุมชน

2. เกิดความเลื่อมใส เคารพต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ปกป้อง
รักษาแม่น้ำ ความรัก ห่วงแค้น และสำนึกในการดูแลรักษา
แม่น้ำ ตลอดจนถึงต้นน้ำลำธาร

<http://2.bp.blogspot.com/>-

กมลหทัย แวงวาสิต ขนิดาพร ตุ่มปีสุวรรณ และศักดิบวร ตุ่มปี

[zliFenjw7h0/TnlwxhII53I/AAAAAAAAACw/3MldcQmxF5w/s1600/original_tailue4.jpg](http://2.bp.blogspot.com/zliFenjw7h0/TnlwxhII53I/AAAAAAAAACw/3MldcQmxF5w/s1600/original_tailue4.jpg)

ฝายแม้ว

ฝายแม้วสร้างขึ้นด้วยวัสดุจากธรรมชาติ เช่นไม้ หิน จึงไม่สามารถกั้นทางน้ำได้อย่างสนิท นอกจากน้ำที่ไหลล้นบนสันฝายแล้ว ยังไหลลอดรูระหว่างก้อนหิน ระหว่างไม้ ทำให้เป็นช่องทางที่สัตว์น้ำสามารถว่ายทวนกระแสน้ำขึ้นสู่บริเวณที่เคยวางไข่ หรือบางที ก็ใช้ช่องว่างของฝายเป็นที่วางไข่ เลี้ยงตัวอ่อน เป็นการขยายพันธุ์ไปด้วย

<http://www.matichon.co.th/online/2008/12/122872590512287260571.jpg>

ฝายแม้ว

คนสมัยก่อนใช้ภูมิปัญญาทำฝายกั้นลำน้ำ ด้วยท่อนซุงขนาดคนโอบ ความยาวเท่ากับความกว้างของลำน้ำ เสาที่ตอกลงไปสูงกว่าสามเมตร หินที่ใส่ลงไปต้องผูกตะขี้ (คือการใช้เชือกปอ ผูกพันก้อนหิน ถ่วงลงในหลุมที่น้ำกัดเซาะ เป็นการป้องกันน้ำพัดหิน) และยังสามารถทำที่ดูตทรายออกจากหน้าฝาย ป้องกันการตื้นเขินได้คุณสมบัติของการใช้งานให้คุณค่าทางกายภาพส่งผลต่อสภาพแวดล้อมในพื้นที่ได้เป็นอย่างดีและเป็นประโยชน์สูงสุด

ความสำคัญ

1. ช่วยกักน้ำไว้ในลำห้วย ยืดระยะเวลาไม่ให้น้ำในลำห้วยแห้งเร็วเกินไป ซึ่งธรรมชาติของน้ำ จะไหลลงสู่ที่ต่ำ แต่เมื่อมีสิ่งมา กักไว้ ก็จะค่อย ๆ ไหลลงอย่างช้า ๆ น้ำจึงยังมีอยู่ในลำห้วยได้อีกระยะหนึ่ง

2. ช่วยสร้างความชื้นในดิน และยืดระยะเวลาไม่ให้น้ำแห้งเร็วเกินไป ทำให้สิ่งมีชีวิตในดิน และพืชต่างๆ สามารถเจริญเติบโต สร้างความแข็งแรงให้กับตัวมันเอง ทำให้สามารถอยู่ในสภาพที่แห้งแล้งได้ระยะหนึ่ง(ช่วงของความแห้งแล้งสั้นลง) และยังเป็นแนวกันไฟได้เป็นอย่างดีอีกด้วย

ผศ. ทศย์ เตชะวาสนา ภูมิไดพร ตุ่มปีสุพรรณ และ ศักดิ์นิบวร ตุ่มปีสุพรรณ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ความสำคัญ

3. ชะลอความเร็วของกระแสน้ำ ไม่ให้พัดพาหน้าดิน สร้างความเสียหายให้แก่ตอนล่าง ลดความรุนแรงของการปะทะของกระแสน้ำที่ไหลลงสู่เบื้องล่าง

4. ดักตะกอน หรือสิ่งที่ไม่ไหลมากับกระแสน้ำ ไม่ทำให้แหล่งน้ำตอนล่างตื่นเงินเร็วกว่าที่ควรจะเป็น

5. ช่วยเพิ่มระดับน้ำในดินให้สูงขึ้น

การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการอนุรักษ์ป่าไม้

การอนุรักษ์ป่าไม้โดยความเชื่อเรื่องผีปู่ตา ป่าชุมชน การอนุรักษ์ป่าชายเลน การจัดการป่าต้นน้ำ และการบวชป่าผ้าป่าต้นไม้ม

กมลหทัย แวงวาสิต ชนิดาพร ตุ่มปีสุวรรณ และศักดิบวร ตุ่มปี
สุวรรณ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ภูมิปัญญาของการมีป่าดอนปู่ตาและการเลี้ยงผีปู่ตา มีหลักการที่สำคัญ ๒ ประการ คือ

1) พื้นที่ของป่าดอนปู่ตาเป็นพื้นที่อนุรักษ์ของหมู่บ้าน เพราะมีความเชื่อและตั้งเป็นกฎร่วมกันว่าเป็นบริเวณที่ห้ามตัดต้นไม้ เก็บหาเห็ด และห้ามล่าสัตว์ จึงทำให้พืชและสัตว์มีพื้นที่ปลอดภัยได้อาศัยอยู่เพื่อการแพร่พันธุ์ไปยังพื้นที่อื่นๆ ต่อไป

ภาพโดย นางสาวณิชา นนทพร ครู ภูมิปัญญา และศิลปากร ตุ่มปี
ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพจังหวัดพิจิตร

ภูมิปัญญาของการมีป่าดอนปู่ตาและการเลี้ยงผีปู่ตา

2) พิธีเลี้ยงผีปู่ตา สามารถใช้ตรวจสอบคุณภาพสิ่งแวดล้อมของหมู่บ้านได้ เนื่องจากในการประกอบพิธีกรรมจะมีการนำเอาไก่ที่เลี้ยงไว้ในบ้านหรือตามนา 1 ตัว ไปฆ่าสังเวยให้กับผีปู่ตา ในพิธีจะมีการเสี่ยงทายคางไก่โดยเฒ่าจ๋้าจะถอดเอาขากระดูกกลางของไก่ซึ่งเป็นกระดูกอ่อนออกมาดูรูปร่างถ้าคางไก่สวย คือมีรูปร่างดี ไม่บิดเบี้ยว ผิวของกระดูกเรียบไม่ขรุขระ แสดงว่าข้าวปลาอาหารจะสมบูรณ์ แต่ถ้ารูปร่างไม่ดีแสดงว่าข้าวจะยากหมากจะแพง

ในเชิงวิทยาศาสตร์สามารถอธิบายได้ว่า เนื่องจากไก่อ้วนเป็นไก่ที่หากินอยู่กับ
สิ่งแวดล้อมในบ้านหรือในไร่นาถ้าอาหารอุดมสมบูรณ์กระดูกอ่อนที่คางไก่อก็จะ
สมบูรณ์ แต่ถ้าอาหารของไก่ขาดแคลน การเจริญของคางไก่อก็จะไม่สมบูรณ์
ชาวบ้านต้องเตรียมตัวรับกับวิกฤติที่จะเกิดขึ้นหรือเร่งปรับสภาพแวดล้อมให้อยู่ใน
ภาวะสมดุลมากยิ่งขึ้น

กมลหทัย แวงวาสิต ชนิดาพร ตุ่มปีสุวรรณ และศักดิบวร ตุ่มปี
สุวรรณ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การเลี้ยงผีปู้ตา (http://www.isangate.com/local/images/don_puta_01.JPG)

กมลหทัย แวงวาสิต ชนิตาพร ตุ่มปีสุวรรณ และศักดิบวร ตุ่มปี
สุวรรณ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การบวชป่า

"บวชป่า" หมายถึง การเว้นจากการตัดไม้ทำลายป่า

เพื่อต้องการยับยั้งการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า เพราะคนไทยเป็นชาวพุทธที่นับถือพระ ซึ่งต้นไม้ต้นใดที่ผ่านการบวชแล้วชาวบ้านจะไม่ตัดเด็ดขาด เพื่อป้องกันการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า โดยเฉพาะป่าบริเวณต้นน้ำลำธาร ซึ่งจะมีผลทำให้น้ำไม่แห้ง ฝนตกต้องตามฤดูกาล ถือเป็นกรยับยั้งการทำลายธรรมชาติและช่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งรักษาป่าไม้ที่เป็นต้นน้ำลำธารให้อุดมสมบูรณ์ และที่สำคัญคือสร้างความสำนึกให้แก่ชุมชนในการดูแลรักษาสภาพธรรมชาติ

กมลหทัย แวงวาสิต ชนิดาพร ตุ่มปีสุวรรณ และศักดิบวร ตุ่มปี
สุวรรณ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการอนุรักษ์สัตว์

การทำแนวปะการังเทียม

“ซั้ง” หรือปะการังเทียมพื้นบ้าน เป็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่มีมาแต่อดีต เป็นเครื่องมือดึงดูดสัตว์น้ำให้มาอยู่รวมกันเป็นจำนวนมาก เพื่อความสะดวกในการทำการประมง โดยการนำซั้ง หรือท่อนปะการังเทียมไปทิ้งไว้ในทะเลแถวไทย เพื่อใช้เป็นแหล่งอาศัยและแหล่งอนุบาลสัตว์น้ำขนาดเล็ก

โดยชาวบ้านสร้างขึ้นจากวัสดุเหลือใช้ในท้องถิ่นที่สามารถย่อยสลายในน้ำได้ คือ นำไม้ไผ่มาตัดเป็นท่อน แล้วใช้เถาวัลย์ผูกติดกับใบ หรือทางมะพร้าว ประโยชน์ทางอ้อมของซั้ง คือ ป้องกันเรือประมงขนาดใหญ่ เช่น เรืออวนลาก มาทำการประมงในเขตน่านน้ำหวงห้ามได้

(<http://www.ryt9.com/s/nnd/1442068>)

ในเชิงอนุรักษ์ ซึ่งเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่จะช่วยฟื้นฟูทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เพื่อให้สัตว์น้ำได้เข้ามาอยู่อาศัย เพาะพันธุ์ วางไข่ ก่อนที่จะเจริญเติบโตต่อไป ซึ่งในลักษณะภูมิปัญญาชาวบ้านนี้ ไม่สร้างมลภาวะให้แก่ทะเล เพราะสามารถย่อยสลายได้เอง ซึ่งทำให้ปริมาณสัตว์น้ำเพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดชาวบ้านไม่ต้องออกไปทำอาชีพประมงในพื้นที่ไกลๆ

กมลหทัย แวงวาสิต ชนิดาพร ตุ่มปีสุวรรณ และศักดิบวร ตุ่มปี
สุวรรณ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การทำประมงหมึกสาย

ประมงหมึกสาย “ราวหอยหมึกสาย” หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “วิธีหอยหลอกหมึก” เป็นภูมิปัญญาชาวบ้าน โดยชาวบ้านจะนำเอาเปลือกหอยสังข์จุกพราหมณ์ มาเจาะรูร้อยเชือกให้ห่างกันตัวละสามวา สายหนึ่งจะใช้เปลือกหอยประมาณร้อยตัว แล้วนำไปวางดักในทะเลลักษณะเหมือนวางอวน การกุ่มหอยดักหมึกต้องทำตอนเช้า เนื่องจากตอนสาย ๆ หมึกสายจะออกจากเปลือกหอยไปหากิน

ชาวประมงใช้เครื่องมือทำการประมงที่เฉพาะเจาะจงกับสัตว์น้ำ
ที่ต้องการจับ จะทำให้สิ่งมีชีวิตอื่น ๆ ที่ไม่เป็นที่ต้องการติดมา
กับเครื่องมือประมงนั้น ๆ ด้วย

ประมงเชิงวิทยาศาสตร์ ช่วยอนุรักษ์สิ่งมีชีวิตอื่นและสัตว์บางตัวได้
สุวรรณ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การกู้อาหอยหมีกสายต้องทำตอนเช้า การนำหมีกออกจากเปลือกหอยโดยนำเปลือกหอยไปแช่น้ำจืด หมีกก็จะรีบหนีน้ำจืด คลานออกมาซึ่งราวหอยหมีกสายนี้จะดักจับได้เฉพาะหมีกสายที่เข้าไปหลบอยู่ในเปลือกหอยเท่านั้น

<http://www.payai.com>

การจับปลาโดยใช้ลอบและการงัดจับปลาในฤดูผสมพันธุ์วางไข่

การจับสัตว์น้ำโดยวิธีการดักลอบเป็นวิธีการหาปลาอย่างหนึ่งของชาวบ้านมีมาตั้งแต่สมัยปู่ ย่าตา ยาย ปัจจุบันสืบทอดมาถึงรุ่นลูกหลานเพื่อนหาปลาที่ได้มาบริโภคในครัวเรือน ปลาส่วนใหญ่ที่ได้เป็นปลาทุกชนิดขนาดของปลาจะขึ้นอยู่กับความห่างของลอบ ถ้าลอบถี่ก็จะเป็นปลาขนาดเล็ก เช่น ปลา กต ปลา หลด ปลา หมอ กุ้ง ปู หอย เป็นต้น ขึ้นกับวัตถุประสงค์ว่าช่วงนี้ควรจับสัตว์ขนาดใด และปล่อยสัตว์ขนาดใด ซึ่งการจับปลาของชาวบ้านเมื่อถึงฤดูที่ปลา วางไข่ชาวบ้านจะงัดจับปลา โดยจุดประสงค์ที่ว่าปลาจะแพร่ ขยายพันธุ์เพื่อจะได้สามารถหาได้ง่ายในฤดูต่อไป

การจับปลาด้วยลอบ(<http://www.bangrachan.cdd.go.th>)

กมลหทัย แวงวาสิต ชนิดาพร ตุ่มปีสุวรรณ และศักดิบวร ตุ่มปี
สุวรรณ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การจับสัตว์ในฤดูผสมพันธุ์วางไข่

ธนาคารปูม้า ในหลายพื้นที่เช่น แหลมโพธิ์ จ.สุราษฎร์ธานี
แหลมฉบัง จ.ชลบุรี ฯลฯ ชาวบ้านจะนำแม่ปูซึ่งมีไข่นอกกระดอง
ที่จับได้นำมาฝากไว้ที่กระชังธนาคารปู เมื่อปูสลัดไข่ออกไปแล้ว
ก็จะนำปูคืนให้แก่เจ้าของที่มาฝากไว้ เพื่อนำไปขาย

<http://maeklongcamp.multiply.com>

นายคณวัฒน์ งามวาสิต ชนิดาพร ตุ่มปีสุวรรณ และศักดิ์บวร ตุ่มปี
สุวรรณ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

<http://www.thaimtb.com>

ในธรรมชาติแม่ปูม้าก็จะปล่อยไข่ให้ละลายไปกับน้ำ ไข่จำนวน
นับล้านเหล่านั้นก็จะเติบโตแพร่พันธุ์สู่ท้องทะเลกลายเป็น
ดอกเบ็ญ หลังการก่อตั้งธนาคารปูพบว่าจับปูได้มากขึ้นและมี
ขนาดใหญ่ขึ้น

<http://www.oknation.net/blog/coreman/2010/11/28/entry-1>

กมลหทัย แวงวาสิต ชนิดาพร ตุ่มปีสุวรรณ และศักดิบวร ตุ่มปี
สุวรรณ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ภูมิปัญญาเรื่องป่าชุมชน ป่าดอนปู่ตา ช่วยอนุรักษ์ทรัพยากร สัตว์ป่าให้คงอยู่ได้

เขตห้ามล่าสัตว์ป่าดუნลำพัน อ.นาเชือก จ. มหาสารคาม เป็น
ถิ่นอาศัยของ **ปูทูลกะหม่อม** พบเพียงที่เดียวในโลกคือที่ดუნลำพัน

แบบฝึกหัด

ชื่อ-สกุล.....รหัสนิสิต.....คณะ

.....

ให้นิสิตตอบคำถามต่อไปนี้ โดยละเอียด

ธนาคารปูม้า มีส่วนช่วยในการเพิ่มผลผลิตปูม้าให้

ชาวประมง พื้นที่บ้านได้อย่างไร

เอกสารอ้างอิง

วรรณุช แก่นกล้า. 2544. **ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการอนุรักษ์ดินและน้ำของเกษตรกรจังหวัดแพร่**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

จุฑามาศ วิลาศรี ธงชัย นิลคำ และสม นาสอ่าน. 2557. **การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอสามชัย จังหวัดกาฬสินธุ์**. วารสารวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพ. ปีที่ 7 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ตุลาคม.